

Vergaderjaar 2021–2022

35 925 V

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2022

Nr. 111

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 juli 2022

Nederland is trots gastland van 111 ambassades, 39 consulaten en 38 internationale organisaties.¹ Hun medewerkers genieten in Nederland immuniteit en hebben daarmee rechten, maar ook plichten, zoals het volgen van de Nederlandse verkeersregels. Daarom heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken het systeem verkeersnotificaties in het leven geroepen, waarmee ze het rijgedrag van personen met immuniteit volgt. Op die manier kunnen personen, aan wie vanwege hun immuniteit geen reguliere verkeersboete kan worden opgelegd, alsnog worden aangesproken op hun verkeersovertredingen.

Onder verwijzing naar mijn brief van 14 juli 2021 (Kamerstuk 35 570 V, nr. 76) informeer ik uw Kamer hierbij over de voortgang van de gekozen aanpak. Het verheugt mij te kunnen mededelen dat het systeem de afgelopen drie jaar een positieve bijdrage heeft geleverd aan de verkeersveiligheid in Nederland. Graag licht ik in deze brief de voortgang, alsmede nieuwe initiatieven voor versterking van de aanpak, nader toe.

Het systeem verkeersnotificaties

Als gevolg van een uitspraak van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden uit 2014 mag aan personen met immuniteit geen sanctie worden opgelegd voor verkeersovertredingen. Daarom heeft het ministerie het systeem verkeersnotificaties ontwikkeld, zodat personen met immuniteit alsnog kunnen worden aangesproken op verkeersovertredingen. Door dit systeem, dat op 1 mei 2019 in werking is getreden, ontvangen personen met immuniteit een door het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) gestuurde en door het Ministerie van Buitenlandse Zaken ondertekende notificatiebrief. Deze brief informeert hen over de overtreding en gaat

¹ Ambassades, consulaten en internationale organisaties buiten Nederland met mede-accreditatie voor Nederland zijn in dit verband niet meegerekend. Hun medewerkers beschikken namelijk niet over een in Nederland uitgegeven bijzonder kenteken.

vergezeld van een verzoek tot vrijwillige betaling van een bedrag dat overeenkomt met het bedrag van de sanctie die een persoon zonder immuniteit opgelegd zou worden.

Dit is de onderste trede van de escalatieladder waarop het beleid inzake verkeersovertredingen van diplomaten berust. Naarmate overtredingen zwaarder zijn of vaker voorkomen, worden zwaardere maatregelen ingezet. Zo volgt het ministerie het rijgedrag van personen met immuniteit nauwgezet op basis van overzichten die het CJIB ieder kwartaal verstrekt. Bij een hoog aantal overtredingen door een ambassade, consulaat of internationale organisatie of stelselmatige dan wel zware overtredingen door een specifieke medewerker worden aanvullende maatregelen genomen. Deze betreffen onder meer het aanspreken van de leidinggevende van de medewerker, door deze te ontbieden op het ministerie. In het gesprek wordt gewezen op de plicht om de Nederlandse wet- en regelgeving te respecteren. Waar nodig volgt aankondiging van verdere maatregelen, zoals het intrekken van tankpassen.² Ook kan, in samenspraak met het Openbaar Ministerie (OM), om opheffing van de immuniteit worden verzocht, waarna (indien nodig) tot strafrechtelijke vervolging kan worden overgegaan. In het uiterste geval volgt een laatste waarschuwing alvorens over wordt gegaan tot het verzoek om terugtrekking van de diplomaat in kwestie. Deze maatregel is de uiterste trede van de escalatieladder.

De aanpak gaat uit van vrijwillige medewerking, maar geeft ook mogelijkheden tot hard optreden. Ervaringen uit de afgelopen drie jaar tonen aan dat ambassades, consulaten en internationale organisaties constructief meewerken in het aanspreken van hun medewerkers. Zij delen de opvatting van het ministerie dat immuniteit er is opdat diplomaten onafhankelijk kunnen functioneren, en niet om ongestraft verkeers- of andere overtredingen te begaan. Daarnaast dragen de notificatiebrieven en gesprekken met de werkgever bij aan een groter bewustzijn van de Nederlandse verkeersregels.

Afname verkeersovertredingen door personen met immuniteit

Het aantal verkeersovertredingen door voertuigen met een bijzonder kenteken was in de afgelopen jaren als volgt:

Mei 2018 t/m april 2019	28.030
Mei 2019 t/m april 2020	13.508
Mei 2020 t/m april 2021	7.981
Mei 2021 t/m april 2022	8.460

In vergelijking met drie jaar geleden, toen het systeem verkeersnotificaties werd ingevoerd, is het totale aantal verkeersovertredingen van voertuigen met een bijzonder kenteken gedaald met 69,8%. Dit toont aan dat de aanpak met notificatiebrieven en gesprekken, in combinatie met de mogelijkheid van aanvullende maatregelen, effectief is.

Bovenstaande cijfers laten zien dat het aantal overtredingen in de periode mei 2021 t/m april 2022 met 6% is gestegen ten opzichte van het aantal overtredingen in de periode mei 2020 t/m april 2021. Dit heeft zeer waarschijnlijk te maken met toegenomen rijbewegingen nadat de coronamaatregelen werden versoepeld. Het aantal overtredingen begaan door personen zonder immuniteit nam namelijk ook toe en steeg sterker: het totale aantal geconstateerde verkeersovertredingen door voertuig-

² Een tankpas vereenvoudigt belastingvrij tanken.

houders met een regulier kenteken nam toe met 9,3%.³ Verder toont een vergelijking tussen het gemiddelde aantal overtredingen per regulier kenteken en per bijzonder kenteken aan dat het verschil tussen deze twee groepen opnieuw kleiner is geworden. In de periode januari t/m april 2022 was sprake van gemiddeld 0,26 overtredingen per voertuig met een regulier kenteken en 0,3 overtredingen per bijzonder kenteken, terwijl dat in de periode januari t/m april 2021 een verschil betrof van 0,25 overtredingen per voertuig met een regulier kenteken en 0,3 overtredingen per bijzonder kenteken.⁴

Zware overtredingen nemen verder af

Zoals aangekondigd in mijn brief van 14 juli 2021 en mijn brief van 10 juni 2020 (Kamerstuk 35 300 V, 68) is het terugdringen van het aantal zware verkeersovertredingen⁵ één van mijn prioriteiten. Daarom ben ik verheugd u mede te delen dat het aantal zware overtredingen met 75,7% is afgenomen sinds de invoering van het systeem in 2019. In het afgelopen jaar was sprake van een daling van 35,7% ten opzichte van het jaar ervoor.

Het aantal zware verkeersovertredingen door voertuigen met een bijzonder kenteken was in de afgelopen drie jaar als volgt:

Mei 2019 t/m april 2020	37
Mei 2020 t/m april 2021	14
Mei 2021 t/m april 2022	9

Deze positieve cijfers laten onverlet dat het aantal zware overtredingen verder omlaag kan en moet. Daarom zet ik mijn aanpak voort om het proces bij zware overtredingen aan te passen, zodat in overleg met het Openbaar Ministerie eerder om opheffing van immuniteit kan worden gevraagd. Bij de voortgang van deze aanpak heb ik gekozen voor zorgvuldigheid boven snelheid: het systeem moet goed functioneren en juridisch kloppen. Inmiddels heeft een beleidsverkenning plaatsgevonden met alle betrokken partijen: het Openbaar Ministerie, het Parket Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (CVOM), het CJIB en het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Momenteel wordt in kaart gebracht hoe de processen optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd. Daarna volgt een impactbepaling en vervolgens de implementatie.

Inzet op verbetering betaalgedrag

Het ministerie ziet oproepen tot betaling van notificatiebrieven als middel om het doel van minder verkeersovertredingen en verbetering van de verkeersveiligheid te bereiken. Sinds de invoering van het systeem verkeersnotificaties op 1 mei 2019 is in totaal € 1.014.194 ontvangen aan

³ In de periode mei t/m augustus 2021 zijn er voor auto's met een regulier kenteken in totaal 2.977.737 verkeersovertredingen geregistreerd, voor de periode september t/m december 2021 2.812.819 en voor de periode januari t/m april 2022 2.440.672. Dit komt uit op een totaal van 8.231.228. Het jaar ervoor, in de periode mei 2020 t/m april 2021, werden in totaal 7.531.671 overtredingen gemaakt. Zware verkeersovertredingen die via het strafrecht worden behandeld, zijn hier niet in meegenomen.

⁴ In 2022 waren er in Nederland 8.929 personenauto's geregistreerd met een bijzonder kenteken en 9.367.835 met een regulier kenteken. In de periode januari t/m april 2021 was sprake van 2335 overtredingen door voertuigen met een bijzonder kenteken, in de periode januari t/m april 2022 waren dat er 2635.

⁵ Zware overtredingen zijn overtredingen die in Nederland via het strafrecht worden afgedaan, bijv. bij meer dan 30 km/uur te hard rijden door de bebouwde kom of meer dan 50 km/uur te hard rijden over de snelweg.

vrijwillige betalingen. Voor de periode 1 mei 2021 t/m 30 april 2022 bedroegen de ontvangen vrijwillige betalingen € 275.074.

Het percentage vrijwillige betalingen is gestabiliseerd op ca. 50%. Om het betaalgedrag verder te verbeteren heb ik de afgelopen periode een pilot opgezet met herinneringsbrieven. Een persoon met immuniteit ontvangt na het niet betalen van een notificatiebrief een eerste herinnering en daarna een tweede herinnering. De eerste resultaten stemmen positief: in de periode januari t/m april 2022 is 16% van de niet-betaalde notificatiebrieven na een eerste herinneringsbrief alsnog betaald. Op het moment van schrijven zijn de effecten op het rijgedrag en de effecten van een tweede herinneringsbrief nog niet bekend. De pilot heeft een looptijd van een jaar, waarna ik de effecten op het rij- en betaalgedrag zal evalueren en zal doen besluiten tot het al dan niet voortzetten van de gekozen aanpak.

Optimalisering van het systeem verkeersnotificaties

Zoals aangekondigd in mijn brief van 14 juli 2021 verkent het ministerie de mogelijkheden om medewerkers van internationale organisaties met functionele immuniteit niet langer uit te zonderen van reguliere verkeersboetes. Daarmee zouden zij bij een verkeersovertreding niet langer een notificatiebrief ontvangen, maar een reguliere beschikking. Het ministerie werkt deze aanpak uit op drie sporen. Allereerst is het ministerie bij wijze van pilot in gesprek met enkele grote internationale organisaties om te peilen of zij bereid zijn mee te werken. Deze gesprekken stemmen positief: een aantal organisaties gaf aan dat zij ervoor open staan niet alleen medewerkers met beperkte immuniteit, maar ook medewerkers met volledige immuniteit onder het systeem van reguliere verkeersboetes te laten vallen. Het tweede spoor betreft een juridische analyse van de zetelverdragen, waarbij wordt gekeken wat nodig is om de voorgestelde wijziging mogelijk te maken. Ten slotte verkent het ministerie met de uitvoeringspartners of en hoe een dergelijke wijziging technisch vormgegeven en geïmplementeerd kan worden.

Prioriteiten voor komend jaar

Het uitgangspunt blijft dat alle weggebruikers in Nederland de verkeersregels dienen te respecteren, inclusief personen met immuniteit. Daarom zet het ministerie ook de komende periode in op het verder terugdringen van het aantal overtredingen door personen met immuniteit.

Daarbij geef ik prioriteit aan:

1. Afronding van de huidige consultaties met internationale organisaties, alsook het juridische en technische onderzoek, om personen met beperkte immuniteit niet langer uit te zonderen van reguliere verkeersboetes. Daarna kan deze aanpak worden uitgebouwd naar andere organisaties;
2. Monitoring en evaluatie van de pilot herinneringsbrieven om tot een besluit te komen om het versturen van herinneringsbrieven al dan niet permanent te maken;
3. Voltooiing van de aanpassing van de procedure voor zware overtredingen, zodat in overleg met het Openbaar Ministerie eerder om opheffing van immuniteit kan worden gevraagd.

Volgend jaar zal ik uw Kamer wederom informeren over de voortgang.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
W.B. Hoekstra